

T.C.
ÇEVRE, ŞEHİRCİLİK VE İKLİM DEĞİŞİKLİĞİ BAKANLIĞI
Strateji Geliştirme Başkanlığı

Sayı :30824082-610 - 13691246
Konu :Yazılı Soru Önergeleri

01 Ekim 2025

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ BAŞKANLIĞINA

Milletvekilllerimiz tarafından şahsıma yöneltilen ve ilişik listede; TBMM Esas numaraları ve konuları belirtilen yazılı soru önergeleri incelenmiş olup, söz konusu önergelerde yer alan hususlara ilişkin cevaplarımız ekte sunulmuştur.

Bilgilerinizi ve gereğini arz ederim.

Murat KURUM
Bakan

EK:

-Dosya (1 Takım)

7/29177 GK 179

7/29549 " 185

7/29550 " "

7/29551 " "

7/29552 " "

7/29639 " 187

7/29640 " "

7/29643 " "

7/29644 " "

7/30219

7/32145

7/32644

**İSTANBUL MİLLETVEKİLİ
SAYIN EVRİM RIZVANOĞLU'NUN
TBMM 7/29074 ESAS SAYILI
YAZILI SORU ÖNERGESİNE
İLİŞKİN SORULAR VE CEVAPLARI**

SORULAR

Kayseri'nin Pınarbaşı ilçesine bağlı Aşağıbeyçayır ve Eğrisöğüt mahalleleri sınırlarında, yıllık 55 bin ton ANFO üretim kapasitesine ve 7 milyon kapsül montajına sahip bir patlayıcı madde üretim tesisi kurulmasına yönelik üçüncü kez Çevresel Etki Değerlendirmesi (ÇED) süreci başlatılmıştır. Söz konusu tesisin ilk ÇED başvurusunun, projenin çevresel açıdan uygun olmadığı yönündeki değerlendirmeler doğrultusunda yatırımcı tarafından geri çekilmesi, ardından ÇED süreci dışında yapılan ikinci başvurunun ilgili Çevre İl Müdürlüğü tarafından reddedilmesine karşın, aynı projenin üçüncü kez ÇED süreciyle yeniden gündeme getirilmesi; çevre mevzuatının tutarlılığı, idari karar süreçlerinin öngörülebilirliği ve kamu denetiminin işlevselliği açısından ciddi tartışmaları beraberinde getirmektedir. Vatandaşların ve yöre derneklerinin itirazlarına rağmen sürecin sürdürülmesi, çevre kararlarında toplumsal rıza ve kamusal yararın dışlandığı bir uygulamaya işaret etmektedir.

Projenin temel hammaddesi olan ANFO (amonyum nitrat ve fuel oil karışımı), küresel ölçekte yüksek riskli patlayıcı sınıfına dahil edilmektedir. 2020 yılında Lübnan'ın Beyrut kentinde, yalnızca 2.750 ton amonyum nitratın infilakıyla meydana gelen felaket, bu tür tesislerin kent merkezlerine ve tarım havzalarına yakınlık durumunda ne denli yıkıcı sonuçlar doğurabileceğini açıkça göstermiştir. Söz konusu tesisin 55 bin tonluk kapasitesi düşünüldüğünde, olası bir endüstriyel kazanın yalnızca köy yerleşimlerini değil, tüm bölgeyi tehdit edecek ölçekte olduğu açıktır.

Üstelik tesisin yapılması planlanan alan, resmi kayıtlarda çayır ve mera olarak yer almakta ve dört köy tarafından aktif şekilde otlatma ve tarım faaliyetleri için kullanılmaktadır. Aynı zamanda köy içme suyu kaynağına yalnızca 200 metre uzaklıkta olması, halk sağlığı açısından kabul edilemez bir risk oluşturmaktadır. Bölgenin en yüksek kotlarından birine kurulması planlanan tesisin yağışlarla birlikte kimyasal taşınım yoluyla Zamantı Irmağı'na ve Bahçecik Barajı'na ulaşması; içme suyu, sulama altyapısı ve balıkçılık faaliyetleri açısından telafisi olmayan sonuçlara yol açabilir. Bu etkiler dikkate alındığında, projeye dair hidrojeolojik, ekotoksikolojik ve sosyo-ekonomik etki analizlerinin yeterli düzeyde yapılmadığı yönünde ciddi endişeler bulunmaktadır.

Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliği'nin 5. ve 6. maddelerinde belirtilen ilkelere göre, çevresel kararların alınmasında bilimsel risk değerlendirme, kamu katılımı ve ekosistem bütünlüğünün gözetilmesi zorunludur. Ancak ilgili projede bu kriterlerin sağlandığına dair kamuoyuna açık, şeffaf ve bilimsel dayanağı olan herhangi bir rapor sunulmamıştır. Bu bağlamda, daha önce iki kez uygun bulunmayan bir projenin üçüncü kez gündeme alınması, ÇED sürecinin keyfi işletildiği ve yatırımcı lehine yeniden yorumlandığı yönündeki kaygıları artırmaktadır.

Bu bağlamda;

1. Daha önce iki kez sonuçsuz kalan bu patlayıcı madde üretim tesisi projesi için ÇED sürecinin üçüncü kez başlatılmasına hangi gerekçelerle izin verilmiştir? Bakanlığınız, bu yeni başvurunun önceki reddedilen başvurulardan hangi yönleriyle farklılaştığını tespit etmiş midir?
2. Tesiste yılda 55 bin ton ANFO üretimi planlandığı belirtilmektedir. Bu ölçekte bir üretim için kullanılacak amonyum nitrat miktarı ne kadardır? Bu maddenin depolanması ve işlenmesi sırasında öngörülen güvenlik önlemleri nelerdir? Bu önlemler, Beyrut Limanı'ndaki patlama gibi büyük ölçekli kazaların tekrarını engellemek açısından yeterli midir?
3. Projenin gerçekleştirileceği alanın çayır ve mera vasfı korunmakta mıdır? Varsa, bu statünün değiştirildiğine ilişkin alınmış bir Mera Komisyonu kararı ve ilgili kamulaştırma işlemleri bulunmakta mıdır? Mera Kanunu'nun 14. ve 15. maddeleri uyarınca bu alanın tarım dışı kullanıma açılması nasıl gerekçelendirilmiştir?
4. Tesisin köy içme suyu kaynağına 200 metre mesafede olduğu kamuoyuna yansımaktadır. Bu yakınlık dikkate alındığında, yer altı ve yüzey suyu kirlenme riskine ilişkin herhangi bir hidrojeolojik modelleme, kirlenme senaryosu ya da su güvenliği analizi yapılmış mıdır? Bakanlığınız bu mesafeyi yeterli ve güvenli bulmakta mıdır?
5. Proje alanı, bölgenin en yüksek rakımlarından birindedir. Kimyasal maddelerin yağmur ve kar suları ile Zamantı Irmağı ve Bahçecik Barajı'na taşınma riski bilimsel olarak değerlendirilmiş midir? Bu su kaynaklarında halk sağlığına ve ekosisteme yönelik etkilerin uzun vadeli izleme planı var mıdır?
6. Tesisin yalnızca 200 metre uzağında orman fidanlıkları bulunduğu ifade edilmektedir. Bu durum, orman yangınları riski ya da orman ekosistemlerine olası toksik etkiler açısından, Orman Genel Müdürlüğü veya başka bir kurum tarafından incelenmiş midir?
7. Projenin çevresinde tarım arazileri, hayvancılık alanları ve mera sahaları bulunmaktadır. Bu alanlarda yürütülen üretim faaliyetlerinin, kimyasal sızıntı ve patlama riski nedeniyle zarar görmesi veya durması halinde bölge halkının geçim kaynaklarının etkilenmesi öngörülmüş müdür? Bu bağlamda bir sosyoekonomik etki analizi yapılmış mıdır?

CEVAPLAR

Söz konusu firma tarafından yapılması planlanan **"Patlayıcı Madde (Kapsüle Duyarlı Emülsiyon, Anfo, Ağır Anfo, Kapsül Üretim ve Montaj) Üretim Ve Depolama Tesisi"** projesi için ÇED Yönetmeliğinin Ek-1 Listesi 8. maddesi **"Patlayıcı maddelerin üretildiği tesisler,"** kapsamında 10/01/2023 tarihinde ÇED Başvuru Dosyası Bakanlığımıza sunulmuş, yatırımcı firmanın projenin iptal edilmesini talep etmesine binaen 03.03.2023 tarihinde ÇED süreci sonlandırılmıştır.

Söz konusu firma tarafından, Bakanlığımıza 10/01/2023 tarihinde ÇED Başvuru Dosyası sunulan projenin kapsamı daraltılarak, ÇED Yönetmeliğinin Ek-2 Listesi 23. maddesi **"Anfo üretimi"** için 21.01.2025 tarihinde **"Anfo Üretim, Depolama ve Kapsül Montaj Tesisi"** projesi konulu Proje Tanıtım Dosyası hazırlanarak Kayseri Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü)'ne sunulmuş; proje değerlendirilerek ÇED Yönetmeliği'nin 17. maddesi gereğince İl Müdürlüğünce "ÇED Gereklidir" kararı verilmiştir

29/07/2022 tarihli ve 31907 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak yürürlüğe giren ÇED Yönetmeliğinin 17. maddesinin (4) bendinde yer alan "ÇED Gereklidir" kararı verilen projeler için ÇED başvuru dosyası hazırlanarak Bakanlığa başvuru yapılması hükmü kapsamında, bahse konu **"Anfo Üretim**, projesi ÇED Yönetmeliğinin Ek-2 Listesi 23. **Depolama ve Kapsül Montaj Tesisi"** maddesi kapsamında yer almasına rağmen, ÇED Başvuru Dosyası hazırlanarak 30.04.2025 tarihinde Bakanlığımıza sunulmuştur.

ÇED süreci devam eden bu projeye ait ÇED Başvuru Dosyası <https://eced.csb.gov.tr/jsp/ek1/55585#> internet adresimizde yer almaktadır.

Proje kapsamında, Mekânsal Planlama Genel Müdürlüğü, Meteoroloji Genel Müdürlüğü, Milli Savunma Bakanlığı (Genelkurmay Başkanlığı), Çevre Yönetimi Genel Müdürlüğü (Kimyasallar Yönetimi Dairesi Başkanlığı), Tarım ve Orman Bakanlığı (Devlet Su İşleri Genel Müdürlüğü), Kayseri Valiliği (Çevre, Şehircilik ve İklim Değişikliği İl Müdürlüğü, İl Afet ve Acil Durum Müdürlüğü, İl Sağlık Müdürlüğü, İl Tarım ve Orman Müdürlüğü), Kayseri Büyükşehir Belediye Başkanlığı, Pınarbaşı Belediye Başkanlığı İnceleme ve Değerlendirme Komisyon üyesi olarak yer almaktadır.

Soru Önergesinde belirtilen hususların tamamı İnceleme ve Değerlendirme Komisyon üyesi kurum ve kuruluşlarla birlikte ÇED sürecinde değerlendirilecektir.